

Zaštita osobnih podataka članova udruge

Gordana Muraja, magistra prava

Opća deklaracija o ljudskim pravima 1948. godine po prvi puta je međunarodnim pravnim aktom utvrdila pravo na zaštitu privatnog života pojedinca. Kako digitalna tehnologija omogućava lako prikupljanje i obradu, a onda i laku zlouporabu osobnih podataka, to je utjecalo na svijest o potrebi zaštite osobnih podataka pa su odredbe o njihovoj zaštiti sastavni dio i hrvatskog zakonodavstva.

Obveza udruge za vođenje popisa članova

Članstvo u udrugama je dobrovoljno. Svatko od nas može sam odabrati udruhu u koju se želi učlaniti te se udrugama priključujemo svojim slobodnim očitovanjima volje. Prilikom učlanjenja udruzi dajemo određeni skup svojih podataka ne samo radi toga da u udruzi budemo prepoznati kao članovi, nego i radi ispunjavanja zakonske obveze jer je vođenje popisa članova obveza udruge propisana člankom 12. st. 3. Zakona o udrugama (Narodne novine 74/14.).

Popis članova vodi se elektronički ili na drugi prikladan način, a obavezno sadrži podatke o osobnom imenu, osobnom identifikacijskom broju, datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva ako su utvrđene statutom udruge te datumu prestanka članstva u udruzi. O svakom članu udruha mora evidentirati najmanje propisane podatke no popis članova može o članu sadržavati i druge podatke, u skladu sa statutom odnosno drugim općim aktom udruge.

Osnovni pojmovi

Zakon o udrugama nije jedini pravni izvor koji pred udruhu postavlja obveze koje se odnose na osobne podatke članova. Danom upisa u registar udruha stječe pravnu osobnost te je od tog trenutka nadalje u obvezi na popis članova primijeniti i Zakon o zaštiti osobnih podataka (Narodne novine 103/03, 118/06, 41/08 i 130/11.) koji pobliže uređuje različita pitanja zaštite osobnih podataka fizičkih osoba. U svom uvodnom dijelu Zakon daje definicije osnovnih pojmova:

Osobni podatak je svaka informacija koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu čiji se identitet može utvrditi izravno ili neizravno, posebno na osnovi identifikacijskog broja ili jednog ili više obilježja specifičnih za njezin identitet.

Zbirka osobnih podataka je svaki strukturirani skup osobnih podataka bez obzira kojom se tehnikom bilježi i obrađuje. U slučaju udruge, zbirku osobnih podataka čine svi podaci prikupljeni o članovima.

Voditelj zbirke osobnih podataka je fizička ili pravna osoba, državno ili drugo tijelo koje utvrđuje svrhu i način obrade osobnih podataka, u našem slučaju udruha.

Obrada osobnih podataka je svaka radnja ili skup radnji kao što je, primjerice, prikupljanje, uvid, korištenje, svrstavanje itd. te provedba logičkih, matematičkih i drugih operacija s tim podacima.

O obradi podataka najčešće razmišljamo kao o postupku kojim se što obrađuje pa je važno uočiti da se pod izrazom *obrada* ovdje označava već i samo prikupljanje podataka, kao i uvid u podatke, a nijedan od tih postupaka ne odgovara našoj predodžbi da je obrada aktivan čin kojim se s prikupljenim podacima nešto dalje radi.

Službenik za zaštitu osobnih podataka je osoba imenovana od strane voditelja zbirke osobnih podataka koja vodi brigu o zakonitosti obrade osobnih podataka i ostvarivanju prava na zaštitu osobnih podataka.

Agencija za zaštitu osobnih podataka je pravna osoba koja obavlja nadzor nad obradom osobnih podataka. U obavljanju poslova Agencija je samostalna i odgovara Hrvatskom saboru. Mrežne stranice Agencije pronaći ćete na mrežnoj adresi www.azop.hr.

Obveze u zaštiti podataka

Bez obzira u koje svrhe prikuplja podatke pravna osoba koja ih prikuplja mora voditi računa o tome da se osobni podaci mogu prikupljati samo u svrhu s kojom je ispitanik upoznat i koja je izričito navedena. Kad je u pitanju udruga jasno je da kod prikupljanja osobnih podataka treba jasno navesti da se podaci prikupljaju sa svrhom učlanjenja. Udruge podatke najčešće prikupljaju tako da potencijalnim članovima ponude pristupnicu u kojoj je navedeno koji se podaci traže. U svjetlu svih propisa koji udrugu obvezuju na zakonito prikupljanje tih podataka, neizostavni dio pristupnice je i potpis potencijalnog člana. Kako bi situacija bila sasvim jasna, nije loše na pristupnici navesti i izjavu koju potencijalni član daje prilikom učlanjenja, da podatke daje svojevolljno i da se ne protivi da ih udruga koristi radi evidencije članstva i ispunjavanja zakonom propisanih obveza.

Osim za ispunjavanje zakonskih obveza za vođenje popisa članova tako prikupljene podatke udruga ne smije koristiti u druge svrhe. To slijedi iz odredbi koje kažu da se podaci mogu dalje obrađivati samo u svrhu za koju su prikupljeni, odnosno u svrhu koja je podudarna sa svrhom prikupljanja.

Obveze voditelja zbirke podataka

Mada Zakon o udrugama ne određuje uvjete pod kojima se o članovima mogu prikupljati i drugi podaci, iz zahtjeva da se statutom udruge uredi pitanje načina vođenja popisa članova, osobito ako uzmemo u obzir odredbe Zakona o zaštiti osobnih podataka, dolazimo do zaključka da je svakako poželjno da se dodatni podaci o članovima i njihovo prikupljanje urede statutom.

Također je korisno statutom udruge odrediti način imenovanja službenika za zaštitu osobnih podataka, odnosno način imenovanja osobe koja vodi brigu o zakonitosti obrade i ostvarivanju prava na zaštitu osobnih podataka. Dužnosti službenika za zaštitu osobnih podataka statutom mogu biti povjerene i nekoj od osoba u rukovodstvu udruge, primjerice predsjedniku. Zbog svrhe takvih odredbi poželjno je da se dužnost zaštite odvoji od dužnosti prikupljanja i vođenja brige o evidenciji osobnih podataka. Na taj način izbjegava se situacija u kojoj osoba koja vodi podatke ujedno sama sebe nadzire.

Službenik za zaštitu osobnih podataka

Voditelj zbirke, dakle udruga, obavezan je imenovati službenika za zaštitu osobnih podataka i Agenciju obavijestiti o imenovanju.

Službenik za zaštitu osobnih podataka dužan je čuvati povjerljivost svih informacija i podataka koje sazna u obavljanju svojih dužnosti. Ova obveza traje i nakon prestanka obavljanja dužnosti službenika za zaštitu osobnih podataka, što nije loše navesti u odluci o imenovanju. Tako će imenovani službenik odmah po imenovanju biti upoznat s time da je obavezan čuvati povjerljivost podataka.

Evidencija s temeljnim informacijama o zbirci

Voditelj zbirke dužan je o svakoj zbirci osobnih podataka koju vodi uspostaviti i voditi evidenciju koja sadrži temeljne informacije o zbirci navedene u članku 14. Zakona o zaštiti osobnih podataka.

Način vođenja, kao i obrazac te evidencije propisan je Uredbom o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka objavljenom u Narodnim novinama 105/04.

Temeljni elementi evidencije su 1. naziv zbirke, 2. naziv, odnosno ime voditelja zbirke i njegovo sjedište, odnosno adresa, 3. svrha obrade, 4. pravni temelj uspostave zbirke podataka, 5. kategorije osoba na koje se podaci odnose, 6. vrste podataka sadržanih u zbirci podataka, 7. način prikupljanja i čuvanja podataka, 8. vremensko razdoblje čuvanja i uporabe podataka, 9. osobno ime, odnosno naziv korisnika zbirke, njegovu adresu, odnosno sjedište, 10. naznaka unošenja odnosno iznošenja podataka iz Republike Hrvatske s naznakom države, odnosno međunarodne organizacije i inozemnog korisnika osobnih podataka te svrhe za to unošenje odnosno iznošenje propisano međunarodnim ugovorom, zakonom ili drugim propisom, odnosno pisanim pristankom osobe na koju se podaci odnose, 11. naznaka poduzetih mjera zaštite osobnih podataka.

Navedenom Uredbom neke su od ovih elemenata i detaljnije razrađeni.

Voditelj zbirke obavezan je uspostaviti evidenciju te je dostaviti Agenciji u roku od 15 dana od dana uspostave zbirke. To bi zapravo značilo da je evidenciju potrebno dostaviti Agenciji u roku od 15 dana od stjecanja pravne osobnosti, odnosno dana upisa u registar udruga.

Više podataka o vođenju evidencije možete pronaći na mrežnim stranicama Agencije.

Zaštita zbirke osobnih podataka

Uz ispunjavanje formalnih obveza na ustrojavanju evidencije i imenovanju službenika za zaštitu osobnih podataka, voditelj zbirke dužan je osobne podatke u zbirkama na odgovarajući način zaštititi od slučajne ili namjerne zlouporabe, uništenja, gubitka i neovlaštenih promjena.

Voditelj zbirke također je dužan poduzeti tehničke, kadrovske i organizacijske mjere zaštite osobnih podataka koje su potrebne da bi se osobni podaci zaštitili od slučajnog gubitka ili uništenja i od nedopuštenog pristupa, nedopuštene promjene, nedopuštenog objavljivanja i svake druge zlouporabe te utvrditi obvezu osoba koje su zaposlene u obradi podataka, na potpisivanje izjave o povjerljivosti.

Prekršaji

Treba znati da je za povredu načela i obveza propisanih Zakonom o zaštiti osobnih podataka za voditelja zbirke zapriječena prekršajna kazna u rasponu od 20.000 do 40.000 kn, a za odgovornu osobu moguće je izreći prekršajnu kaznu u rasponu od 5.000 do 10.000 kn.

Za prekršaj je odgovoran voditelj zbirke koji - ne uspostavi evidenciju koja sadrži temeljne informacije o zbirci; koji uspostavljenu evidenciju ne dostavi Agenciji u propisanom roku; koji osobne podatke daje na korištenje protivno svrsi njihova prikupljanja te voditelj koji nije osigurao odgovarajuću zaštitu osobnih podataka.

Copyright © Gordana Muraja 2016